

ОУ "Димитар Миладинов" Скопје
Македонија
март 2008 год.

Еколошки весник ЦУТОВИ

Јас си засадив дрво, а вие?

Europe

Почитувани ученици,

Сите знаеме дека едно од најважните животни прашања на денешната епоха се негативните тенденции на загадувањето на човековата средина, односно безмилосното уништување на животните услови. Квалитетот на животот е многу намален, дури е во прашање и опстанокот на човечкиот род на Земјата.

На Земјата безмилосно и ги користиме ресурсите, ги исцрпуваме природните потенцијали, трошиме многу енергија. Се зголемува температурата, се менува климата, се троши кислородот и слатката вода, се намалуваат шумските површини, се шират пустините.

Има се повеќе загадување и отпад. Воздухот и водата се презаситени и неможат да го прочистат фрленото. Личиме на една огромна депонија.

За да се справиме со овој светски проблем треба да се превоспитаеме, да постапуваме умно. Сите ние сме жртви но и причини за уништувањето. Треба да ги отфрлиме лошите навики, а да ги негуваме добрите, доколку знаеме што е добро, доколку не знаеме, да дозволиме другите да не научат.

12 МАРТ 2008 ГОДИНА е денот кога можеш да дадеш свој придонес во спасувањето на нашата планета. Поддржи ја акцијата "Засади дрво, засади ја својата иднина" и засади барем едно дрво. Твоето дрво нека биде твоја грижа. Посетувај го повеќе пати, додека не се увериш дека не му е потребна твојата помош. До тогаш полевај го и негувај го да стане доволно силно да може да опстојува и без твојата помош.

Најидеално место за подигање на еколошката свест се училиштата. Работевме и работиме на тој проблем, а се надевам дека наскоро ќе се видат и првите резултати.

Се надевам дека во иднина ќе соработуваме и ќе реализираме многу заеднички проекти кои ќе придонесат да ги залечиме раните на нашата планета Земја.

наставник по физика Аида Петровска

За еколошкото друштво "ФИДАНКИ"
ОУ "Димитар Миладинов" – Скопје - Македонија

- Друштвото е формирано во март 1990 година.
- Името го доби на распишан конкурс, предлог прифатен од ученичката Кристина Цветановска од IIIБ одделение кој гласеше "ФИДАНКИ".
- 18 години младите даваат свој придонес во градењето на свеста дека натамошниот развој на човештвото треба да тргнува од онаа што ни е најпотребно – чиста и здрава животна средина.
- ФИДАНКИТЕ имаат засадено многу дрвја, исчистиле многу депонии, ги одбележале сите ЕКО денови, учествувале на сите литературни и ликовни конкурси на тема ЕКОЛОГИЈА и имаат освоено многу награди.
- Во 1991 година тогашната ученичка од нашето училиште, Милиана Додевска од VIIIБ одд. во својата стихотворба запишала:

Цитирано:

"Ако од некаде пристигне ракета
Ќе атерира на смрдлива,
зачадена планета.
Таква ја наследивме од
постарата генерација
ни оставија отрови,
неред и радијација."

Истата година и Ксенија Чочкова од IVГ одд. ни порача:

Цитирано:

"Шишиња, хартии
се и сешто,
запрете ја оваа навика,
сторете нешто."

Да се запрашаме, кој што треба да стори, има ли лек за нашите лоши навики?

Од часовите по основи на природните науки:

За Денот на екологија

Секој од нас треба да знае дека не треба да се грижиме за нашата планета само за Денот на екологијата, туку грижата за планетата треба да биде секојдневна. На планетава има онолку проблеми колку што има и жители.

А зошто има загаден воздух?

Тоа е прашање кое секој треба да си го постави и малку да размисли за одговорот. За загадениот воздух и уште милион други работи сме виновни ние - луѓето.

Каква би била планетава без следниве работи:

- чад од фабрики,
- чад од автомобили,
- чад од цигари,
- фрлање на отпадоци на земја,
- палење на шумите,
- сечење на дрвјата,
- загадување на реките и езерата,
- кинење на тревата и прекрасните цветови,
- убивање на животните и уште многу други работи.

Ох, планетава без овие работи би била чиста и никој од нас нема да има проблеми со белите дробови, ниту да има болести и со тоа болниците би биле празни и сите луѓе би биле среќни. Со пишување на овој текст заклучив дека овој лист е премногу мал за да набројам што се треба да направиме за планетава да биде чиста.

Габриела Георгиевска VI б

Ние не сме го измислиле календарот (Првиот пролетен ден)

Кажи мила ластовичке,
на небо што кружиш,
дали со сонцето
или со облачињата се дружиш.

Играм со облачиња,
со бисерни капки,
го следам јас сонцето,
со нечујни стапки.

Намирисав кокиче
и зумбулче сино,
направив букетче,
шарено, фино.

Си заминаа снегови,
одлетаа ветрови,
пролет шарена сега,
во нашите краишта цвета.

Знаете, меѓу нас луѓето се мисли дека ние сме го измислиле календарот, но јас Ви тврдам дека не е точно. Календарот го измислила природата, а ние сме го препишале. И ќе Ви докажам. Денес е 21 март, првиот пролетен ден, а како дознав без да го погледнам календарот, сега ќе Ви раскажам.

Си седев во мојата соба, удобно сместен во фотелјата и ја читав "Петнаесетгодишниот капетан" од Жил Верн, кога нешто почна да тропа надвор. Знаев кој е! Веднаш излегов надвор и погледнав под стреата. Мојата стара пријателка, малата, прекрасна ластовичка се вратила во своето старо гнездо. Сигурен сум дека пред да дојде не погледнала во календарот. Денот беше прекрасен! Сонцето блескаше, а неговите зраци топло ме галеа по грбот. Целата природа знаеше дека дошол првиот пролетен ден и повторно без календарот. Само пред неколку дена во дворот можев да најдам само по некое кокиче, а сега изникнале многу сини зумбулчиња и жолти нарциси. Пупките на јоргованот и розите ги подзавиле своите виолетови главчиња и едвај чекаат да расцветаат, а дрвјата се нишкаа како да ги подготвуваат своите тоалети што ќе ги облечат само за неколку дена, за големиот, цветен, пролетен бал. Над главата нешто ми зуеше. Значи и пчеличките се разбудиле од зимскиот сон и веднаш тргнале на работа. Ќе им треба многу време, повторно да ги наполнат кошничките со сладок мед за наредната зима, а секако ќе ни дадат и нас по малку да пробаме. И не само пчелички, околу мене имаше многу инсекти кои којзнае каде се криеле цела зима, а сега весело ја поздравуваат природата. Дури и воздухот мирисаше поинаку, убаво, свежо, пролетно.

Сето ова се случуваше во мојот двор, а кога би отишле во најблиската шума би можеле уште многу да раскажуваме. Ете, Ви реков дека ние сме тие препишувачите, а ако не верувате излезете надвор ќе Ве пречека со сета своја убавина и мирис прекрасната пролет.

**Михаил Нацев VI в одд.
ОУ "Димитар Миладинов" Скопје**

ПРОЛЕТ

Змовила нежна,
лирис шири,
ај ја исполнува
... ги оживува.

јај не облива
... ви не разделува,
со прошетки денот ни го разубавува
животот ни го дарува.

Цвеќиња убав мирис ни даруваат
среќа со нас споделуваат,
децата со радост играат и пеат
и слатко на пролетта и се смеат.

Катерина Станковска VI в одд.

Пролет

Пролетта е како шарена слика,
секого го буди, без да вика.
Полека чекори, со тивок глас,
ја завива природата во зелен појас.

Се е обоено во шарени бои,
На секого секоја боја му прилега, стои.
Пролетта дојде и во мојот роден крај,
се е расцутено како во зелен рај.

Николовска Теодора VIВ

ПРОЛЕТ

Како самовила леснокрила
лета пролетта мила,
распостла покривка од цвеќе,
а дрвјата разлистале веќе.

Поточето ита, се лее,
цветчето нежно се смее.
Птиците дојдоа од југ,
летаат во магичен круг.

Игра и смеа се шири,
на пролетен цветен килим.

Моника Ристеска VIВ

ПРОЛЕТ

Зимата пројде,
пролетта дојде.

Зелен килим посла
и цветови донесе,
а студот и снегот
ги однесе.

Сонцето на пролетта
и се смее,
а реката како бисер
се лее.

Птиците сега
безгрижно летаат
и цветовите
раскошно цветаат.

На секаде со насмевка мила
пролетта рашири крила!

Тамара Ристеска VI в одд.

Еко желби

Сакам да се огледам
во чиста вода на реките
и езерата.
Сакам да газам
по мека трева
на ливадата.

Сакам да дишам
чист воздух
од природата,
да се восхитувам
на зеленилата,
сонцето и дрвјата.

Сакам да шетам
по планините,
да трчам по тревниците,
ливадите и ширините.

Затоа луѓе,
размислете
што да се прави
на загадувањето
крај да се стави.

Сања Јаневска VIБ одд.

Добри дела

Дали е добро,
размисли прво,
да кршиш гранчиња
од зелено дрво.
Чувај го дворот
и природа цела,
така за сите,
правиш добри дела.

Наталија Стојановска VIБ

Еколошки цар

Пролет мила, пролет драга,
дојде, дојде, не е лага,
а што најде:
нечиста ледина, нечиста планина,
нечисто изворче, нечисто поточе,
премногу отпадоци, нема им крај,...
Чувај го дете природниот дар,
ти ќе бидеш еколошки цар.

Лука Јовиќевиќ VIБ

Мана

Еден камион,
истури отпадоци еден тон,
хартии, шишиња на секоја страна,
тоа деца ни е мана.

Мануела Кесиќ VIБ

10 години ГЛОБЕ
(глобално набљудување и учење во корист на животната средина)
во ОУ Димитар Миладинов – Скопје – Македонија

ГЛОБЕ официјално започна со работа на 22 април 1995 година на 25 – годишнината на Денот на Земјата.

Програмата ја води владата на САД преку партнерства со други земји.

ГЛОБЕ е светска научна и образовна програма која ја координира работата на учениците, наставниците и научниците со цел да се проучува и разбере глобалната животна средина.

Нашето училиште ОУ Димитар Миладинов – Скопје – Македонија, стана членка на ГЛОБЕ семејството во 1998 година по иницијатива и во координација на МЖСПП (Министерство за животна средина и просторно планирање)

Учениците од ОУ Димитар Миладинов веќе 10 години ја мерат температурата на воздухот (минимална, максимална, моментална), температурата на почвата, влажноста на воздухот, атмосферскиот притисок, количество на врнежи и облачност.

Собраните податоци преку интернет ги внесуваат во единствената Светска база на податоци.

Поради својата исполнителност се уште сме училиште со најголем број на испратени податоци, поради што често сме пофалувани.

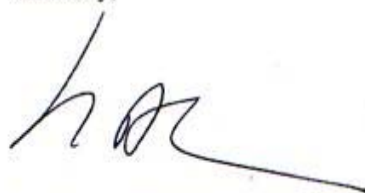
VII Б одделение
ОУ "Димитар Миладинов" Скопје

Dear GLOBE Team:

Congratulations! OU "Dimitar Miladinov" has now reported data from a total of 1756 student measurements. Your school has now moved up on the ladder of schools reporting many measurements from the 1000 to the 1500 measurements rung. This is an important step for your school in its progress in GLOBE implementation.

Data reporting is a key contribution to GLOBE. It provides the student with opportunities to answer questions about the environment using their own data, it gives students an appreciation of why data needs to be collected in a certain way; and it provides scientists with data for their research. Thank you for your contributions; I look forward to writing to you in the future as OU "Dimitar Miladinov" adds to its achievements in this program.

Sincerely,

Dr. Margaret (Peggy) LeMone
Chief Scientist

декември 2007 год.

Што научивме за рециклирањето

Нашата планета Земја има ограничени количества на природни богатства, како што се воздухот, водата, почвата, горивата, растенијата. Некои од овие богатства можат повторно да се користат ако ги рециклираме.

Луѓето денес користат огромни количества на материјали како што се хартија, стакло, челик, алуминиум, да би направиле книги, весници, амбалажа, шишиња, тегли, конзерви, автомобили и други предмети.

Кога човекот ќе искористи некој производ тој го фрла. Секојдневно огромни количества на отпад треба безбедно да се отстранат. Голем дел од отпадот се согорува, уште поголем дел се закопува и затрупува со земја, а одреден дел се исфрла во реките и езерата.

Ниту еден од овие начини за отстранувањето на отпадот не е погоден за околината, иако согорувањето во современите печки може да произведе големи количества топлина која може паметно да се искористи за други полезни работи.

Најважно е да заштедиме што повеќе од природниот материјал. Дрво можеме да замениме со друго дрво, но ако еднаш употребиме грутка од некоја железната руда таа никогаш нема да се обнови, ниту пак ќе се обнови буре потрошена нафта.

Половина од домашните отпадоци се хартија, која може да се рециклира, ако внимателно ја собереме. Со рециклирање на хартијата се намалува загадувањето во однос на согорувањето. Со овој процес се штитат и шумите, зошто не ќе се има потреба од сечење шуми и садење на меки дрвја кои се погодни за производство на хартија.

Стари стаклени шишиња и тегли можат да се стопат за да од нив се направат нови стаклени предмети.

Многу е важно и металот да се рециклира зошто преостанатите залихи нема да траат долго. Научниците проценуваат дека алуминиумот ќе го снеса до 2200 година, железото ќе го имаме до 2160 година. Олово, цинк, жива и калај ќе ги снеса уште во 2020 година.

VI Б одделение ОУ "Димитар Миладинов" Скопје

Еколошки активности на VIIБ одделение ОУ "Димитар Миладинов" – Скопје

Сите ученици од VIIБ одделение се членови на:

- Еколошкото друштво "Фиданки" - ОУ "Димитар Миладинов" - Скопје,
- ГЛОБЕ (глобално учење и набљудување во корист на животната средина) проект(МЖСПП),
- Собираме, рециклираме отпад – проект (АД Комуна)
- Одделенски проект "Македонија ризница на здрава храна",
- Одделенски проект "Светилки за оние без светлина",
- Одделенски проект "Да ја запознаеме нашата татковина" и др.

Накратко за секоја активност:

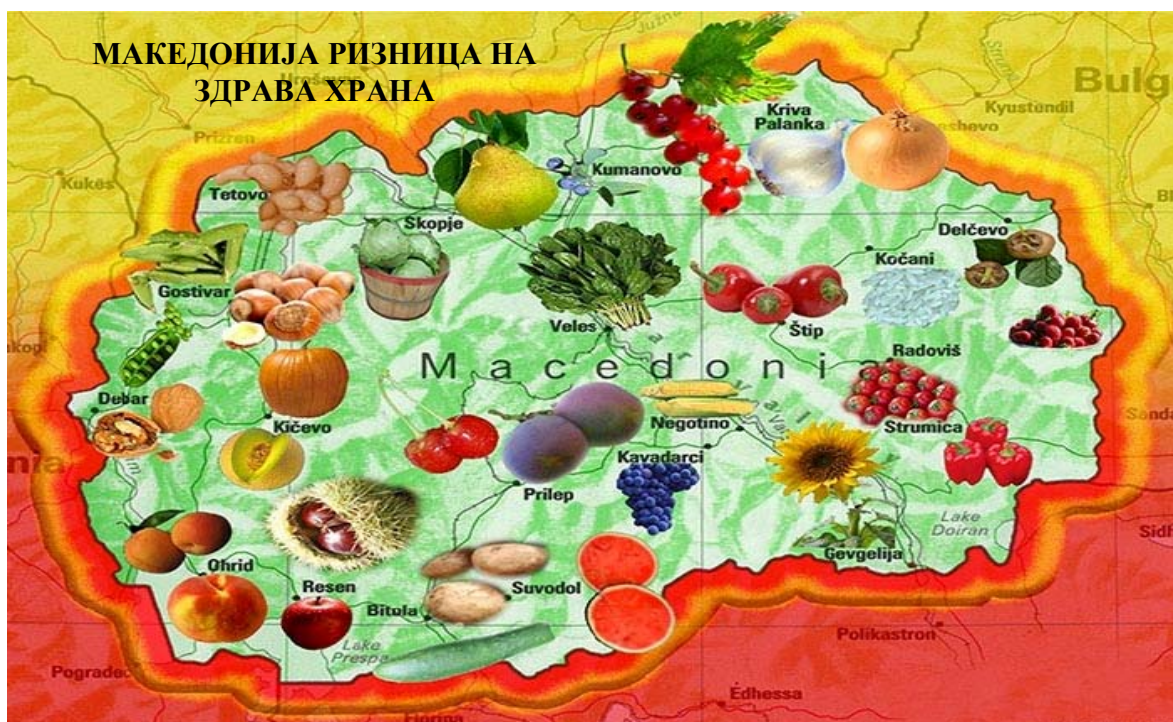
- **Еколошкото друштво "ФИДАНКИ"**, едно од најстарите еколошки друштва во Македонија. Постои веќе 18 години. Работи тивко, ненаметливо, постигнувајќи завидни резултати во и надвор од Македонија.

- **Проектот "ГЛОБЕ"** во нашето училиште опстојува веќе 10 години. Денес сме водечко училиште во светот по бројот на испратените податоци кои се од голема важност за сите научни работници ширум светот кои се грижат за нашата планета.

- **"Собираме, рециклираме отпад"**, проект кој ќе не научи како да се однесуваме со отпадоците, како да рециклираме и како да заработиме пари.

- "Македонија ризница на здрава храна", одделенски проект кој има за цел да научиме да се храниме здраво и да се запознаеме со изобилието на здрава храна што ни ја нуди македонската почва.

- "Светилки за оние без светлина", одделенски проект преку кој учиме за животот и делата на познатите личности од Македонија и од светот кои треба да ни бидат пример како да се однесуваме и како да работиме.

Проектна активност:
"Светилки за оние без светлина"

Портрет на
Агнес Гонца Бојациу
Мајка Тереза
(1910 – 1997)

Неколку молитви:

- Луѓето се неразумни,
нелогични и свртени
кон себеси,
сепак, сакај ги.
- Доброто што го правиш,
ќе биде утре заборавено,
сепак, прави добро.
- Искреноста и отвореноста
те прават повредлив,
сепак, биди искрен и отворен.

Портрет на
Махатма Ганди
(1869 - 1948)

Цел живот бил вегетаријанец, а пред крај на
животот и фрутаријанец.

Сметал дека

"Големината на една нација и нејзиниот морален
напредок може да се мери по начинот на кој се
третираат животните"

Портрет на
Заратустра

(588 година пред новата ера)
персиски филозоф,

Прв борец за зачувување на природата и прв биоетичар.

"Човекот е суштество кое има можност на избор"

"Не ги сечи дрвјата, не ги уништувај тревките,
туку ледини и пустини претвори во цветни градини."

"Воздржи се од убивањето на животните.
Однесувај се кон нив со љубов и внимание. Учи од
животните како да ја подобриш својата човечност."

- "Да ја запознаеме нашата татковина", одделенски проект преку кој се запознаваме со регионите во Македонија, населените места, нивниот развој и проблемите со кои се соочуваат. Се со цел да се запознаеме подобро, да си ги споделиме еколошките проблеми, зошто нашиот проблем е и нивен, нивниот е и наш. Загадувањето не познава граници, не останува таму каде што е создадено туку се шири несопирливо, брзо и ни ја уништува единствената планета.

Мариово

Легендата вели дека Мариово своето име го добило по убавата и храбра девојка Марија. Некој турски паша кој ги заземал мариовските села, се вљубил во ваа млада девојка и занесен од нејзината убавина бил подготвен да стори се за да ја добие нејзината љубов. Но таткото на Марија не се согласувал со тоа бидејќи ќерка му била христијанка, а пак Турчинот муслиман. Легендата завршува трагично.

Областа Мариово е погодна за развој на сточарството, бидејќи е богата со природни пасишта и ливади. Шумите исто така претставуваат големо природно богатство. Од рудите има железо, никел и антимон, а од неметалите: лигнит, кварц и перлит. Единствено во Мариово, во рудникот Алшар, постои минерал лорандит што патувал низ вселената како заскитана карпа-астероид и во форма на метеорит, паднал и се вкопал длабоко во плодна почва на Мариово.

Мариовско

За секој Еко ден - Еко публикација

По повод Денот на пролетта 21 март 2008 година

**Помогни и на природата и работи со неа,
таа ќе те гледа како еден од своите
творци.**

ПИТАГОРА

Не фрлајте отпадоци

Живееме во свет полн со отпадоци. Продуктите ги купуваме спакувани за потоа да ја скинеме таа амбалажа и да ја фрлиме некаде надвор. Некои производи намерно се прават така за по расипувањето не можат да се поправат, па ние ги фрламе наоколу. Но факт е дека три четвртини од она што го фрламе како отпад може повторно да се користи.

Повторно користење

Огромно количество отпаден материјал, стакло, пластика, метал се фрла, а може повторно да се употреби. Старите алишта кои ги фрламе, може да ги продадеме, подариме или пак да ги искористиме за некоја друга намена. Отпадоците од стари автомобили треба да се искористат за поправање други автомобили.

Рециклирање на отпадниот материјал

Рециклирање значи претворање на отпадниот материјал во некој нов производ. Така хартијата и картонот се преработуваат за да од нив се добие рециклирана хартија. Од стари алишта може да се сошијат евтини алишта. Стаклото, металот и пластика може да се преработат во нови производи.

Зошто е важно рециклирањето?

Рециклирањето овозможува зафаќање помала површина земјиште за отпади, со што автоматски се намалува загадувањето. Рециклирањето го забавува процесот на црпење од земјата како и сечењето шуми за дрво и хартија. Рециклирањето заштедува енергија. Кога фрламе парче стакло или метал, ние фрламе и енергија. Имено за создавање нов производ од тој метален отпад, потребно е многу помалку енергија отколку за создавање на истиот од метална руда.

Рециклирање на металите

Металите не се обновуваат. Кога рудата ќе се ископа нема да се образува нова руда за да го надомести ископаното. Затоа сите наоѓалишта со текот на времето ќе се истрошат. Затоа е потребно металите да се рециклираат – тоа значи отпадните метали да се стопат и повторно да се употребат, наместо да се отфрлат. Во иднина металите ќе станат поретки и поскапи, а рециклирањето ќе стане многу важен процес.

Чисти обновливи извори на енергија

Јагленот, нафтата и природниот гас не можат да се обноват. Затоа нивните резерви постепено се намалуваат. Според сегашното темпо на употреба, оценето е:

- Останатата нафта и природен гас ќе бидат доволни за следниве 50 – 100 години.
- Останатиот јаглен ќе биде доволен за следниве 200 – 300 години.

Кога моторот на автомобилот ќе согори 1 литар бензин тој е необновлив, а ослободените гасови го загадуваат воздухот. Но постојат извори на енергија кои не загадуваат, а се лесно обновливи.

Алкохол – Шеќерот и скробот во шеќерната трска, пченката и компирот, можат да се ферментираат во алкохол, кој може да го замени бензинот во автомобилите.

Метан – Лисјата на растенијата кои ги фрламе можат да се соберат во контејнери во кои ќе гнијат. Потоа ќе се ослободува гасот метан, кој може да се користи во домаќинствата за греење или пак за создавање електрична енергија. Она што останува од растенијата претставува само храна за животните и ѓубриво за почвата.

Соларна енергија – Соларните плочи ја задржуваат енергијата на сонцето, која се користи наместо електрична или друг вид енергија.

Енергија на ветрот – Во областа со силен ветар, ветерниците можат да се користат за производство на енергија, а постојат и многу други извори на енергија кои не ја загадуваат животната средина.

Чистота како превенција

Лековите, вакцината или препарати кои го зајакнуваат имунолошкиот систем, не се единствената добра превенција за грипот или настинката. Заштита во најголема мера се заснова на низа хигиенски правила.

Ветрејте ги просториите

За време на студентите денови немаме многу желба за отворање прозори. Но, тоа е препорачливо не само наутро кога од спалната соба треба да го исфрлиме застоениот воздух, туку и во текот на целиот ден во училницата, дневната соба, секаде каде престојувате. Неколку минути проветрување нема значително да го излади просторот, но затоа ќе ни помогне да ги растераме вирусите и бактериите и да ја вратиме потребната влажност на воздухот што му е потребна на организмот.

Често мијте ги рацете

Во време на епидемии на грип или настинка, многу е важно да се внимава на хигиената на рацете. Тие треба редовно да се мијат, по можност со антибактериски или дезинфекционен сапун. Истражувањата покажуваат дека со допирање на очите, носот, устата, ушите ја зголемуваме можноста да се заразиме од некоја вирусна болест.

Чисти крпи

Знаејќи дека вирусите најдобро се развиваат на влажни површини, посебна хигиена треба да се води за подовите во собите, особено во оние во кои престојува болниот. Затоа крпите со кои бришете треба често да ги менуваме и до следната употреба да ги измиеме и добро да ги исушиме.

Не кашлајте и не кивајте во раце

Според најновите истражувања, големиот број на настинки се шират преку непосреден контакт. Бактериите и вирусите се лепат за рацете, а еден од начините сами да се заразиме или инфекцијата да ја пренесеме на други е ако устата при кашлање или кивање ја штитиме со рака. Затоа, за таа намена треба да користиме хартиено марамче и веднаш да го фрлиме во канта, а рацете добро да ги измиеме.

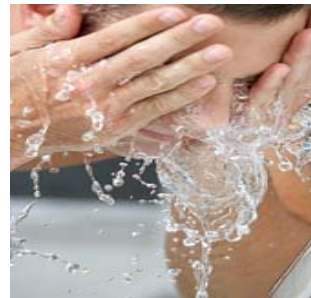
Не допирајте го лицето

Иако за тоа не сме свесни, лицето за еден час во просек го допираме 15 пати. Тоа значи дека во времето кога владее грип или настинка, вирусите се поактивни и во организмот влегуваат преку очи, нос или уста и постои голема веројатност да не нападат. За време на некоја епидемија, би било добро да се внимава на автоматски движења и што помалку да го допираме лицето со рацете.

Испирајте ја носната празнина

Одржувањето на носот чист со помош на хартиени марамчиња не е доволно за време на грипот или настинката. Подобрно е да се стекне навиката да се плакне носот со млека солена вода, со што би се подобрило влажнењето на слузницата. Со прстот треба да се затвори едната ноздра и малку раствор да повлечете во носот, внимавајќи да не влезе во грло.

Влажнете го воздухот во просторијата

Прв начин на одбрана од вирусите и бактериите, е всушност здравата слузница на дишните патишта. За да тие функционираат како што треба потребна им е определена влажност. Ако патиштата во носот се суви, слузницата атрофира и влакненцата не успеваат да ја остварат својата важна задача а таа е да ги пренесат вирусите и бактериите до ждрелото, вирусите и бактериите лесно навлегуваат во организмот и се разболуваме. Ако дома или во училница имаме парно греење на него можеме да ставиме сад со вода во кој ќе капнеме неколку капки мирисливо дезинфекционо средство, масло од еукалиптус или ментол. Ако пак користиме електричен навлажнувач на воздухот, секој ден мијте го апаратот со вода, за да тој не би се претворил во одгледувачница на вируси и бактерии, кои тогаш би се пренесувале преку воздухот.

Пијте многу течности

Човечкото тело се состои од околу 75% течности доволни за добро работење на органите. Водата го чисти организмот, му ја враќа влажноста и овозможува побрзо да се исчистат отровите. Односно, отпадните материи од метаболизмот. Здрава возрасна личност, за да не ги оптовари органите, треба да пие најмалку осум чаши вода на ден. За да откриете дали внесувате доволно течност, треба да ја погледнете бојата на урината. Ако е светла и прозирна, тоа е знак дека доволно сте пиеле течности, но ако е со силна, жолта боја, треба повеќе да пиете.

По повод
Светски ден за заштита на животните 04 октомври

"Да нема кучиња не би имало ни луѓе"

Домашните миленици, а особено Кучињата можат да го заменат дури и семејството или барем еден негов дел, а преку дружењето со нив децата израснуваат во брамнотежени психо - физички личности и здрави индивидуи. Масовната појава на прифаќање на животни во човековите стамбени простории не е случајно. Чувањето на домашните миленици е заедничка радост на сите луѓе, било да се тоа деца или возрасни. Таа појава е всушност резултат на човековата инспирација за задоволување на важни психолошки потреби. Безрезервната верност и послушност на кучињата длабоко го трогнува човековото срце. Во литературата на различни култури и во различни временски периоди напишани се мнигу романи, новели, раскази и песни за кучињата и нивниот однос кон човечкиот род.

Големиот Персиски филозоф Заратустра запишал:
"Да нема кучиња не би имало ни луѓе"
Слични записи можат да се најдат и за други домашни миленици. Да се оствари близина со природата и да се живее со животните се човекови потреби. Во своето детство човештвото ги разрешувало своите проблеми набљудувајќи ја природата и учејќи од неа.

Со очигледно намалување на членовите во денешните семејства, се намалува и меѓусебното потпомагање, учење и воспитување. Се побрзото и потешкото темпо на современиот живот, невработеноста, трката за пари, борбата за кариера и што поголем стандард, општата несигурност во светот, се повеќе ги отуѓува децата од родителите, кои страдаат од недостаток на љубов, топлина, меѓусебна доверба и разбирање. Затоа тие се чувствуваат осамени, без сопствена сигурност и во потрага по својот личен идентитет, понекогаш се свртуваат кон темната страна на животот.

Во такви случаи, домашните миленици, а особено кучињата корисно можат да го заменат семејството или бар еден негов дел, а преку дружењето со нив децата израснуваат во психо - физички урамнотежени личности и здрави индивидуи.

Верното и приврзаното куче може да ја превземе улогата на пријател, брат или сестра. Од својот миленик детето може да стекне чувство на сигурност особено ако подолго време живее одвоено од родителите. Детето набргу го засакува својот миленик и станува негов "сопственик", а со тоа се чувствува еднаков со своите родители.

Во контактот со домашното животно детето учи и спознава дека физиолошките потреби се секојдневни и нормални појави, а не нешто нечисто и недостојно. Гледајќи ги природните сексуални активности на животните, детето нема да има негативен поглед на сексот, а однесувањето на домашните животни кон своите потомци ќе му помогне на детето природно и полесно да се подготви за брачните и родителските должности. Грижата за животните, за нивната секојдневна исхрана, чистење, помош кога се болни или повредени, станува задоволство за целото семејство и го премостува јазот меѓу генерациите, затоа што станува предмет на заедничка грижа и разговор.

Современите родители не можат по цел ден да бидат со своите деца, домашниот миленик, вечниот следбеник ја ублажува осаменоста и напнатоста кај детето. Детето се плаши од непознатото, но со својот пријател, сојузник и заштитник побрзо се осамостојува и со негово друштво го испитува и тоа што само никогаш не би се осмелило.

Доколку сакате да си набавите верен пријател, размислете добро. Дали сте сигурни дека можете да му посветите доволно време, дали имате сериозна намера да го чувате се додека смртта не ве раздели? Доколку позитивно одговарате на овие прашања тогаш сте подготвени и набавете си пријател, заштитник и обожавател кој никогаш нема да ве изневери.

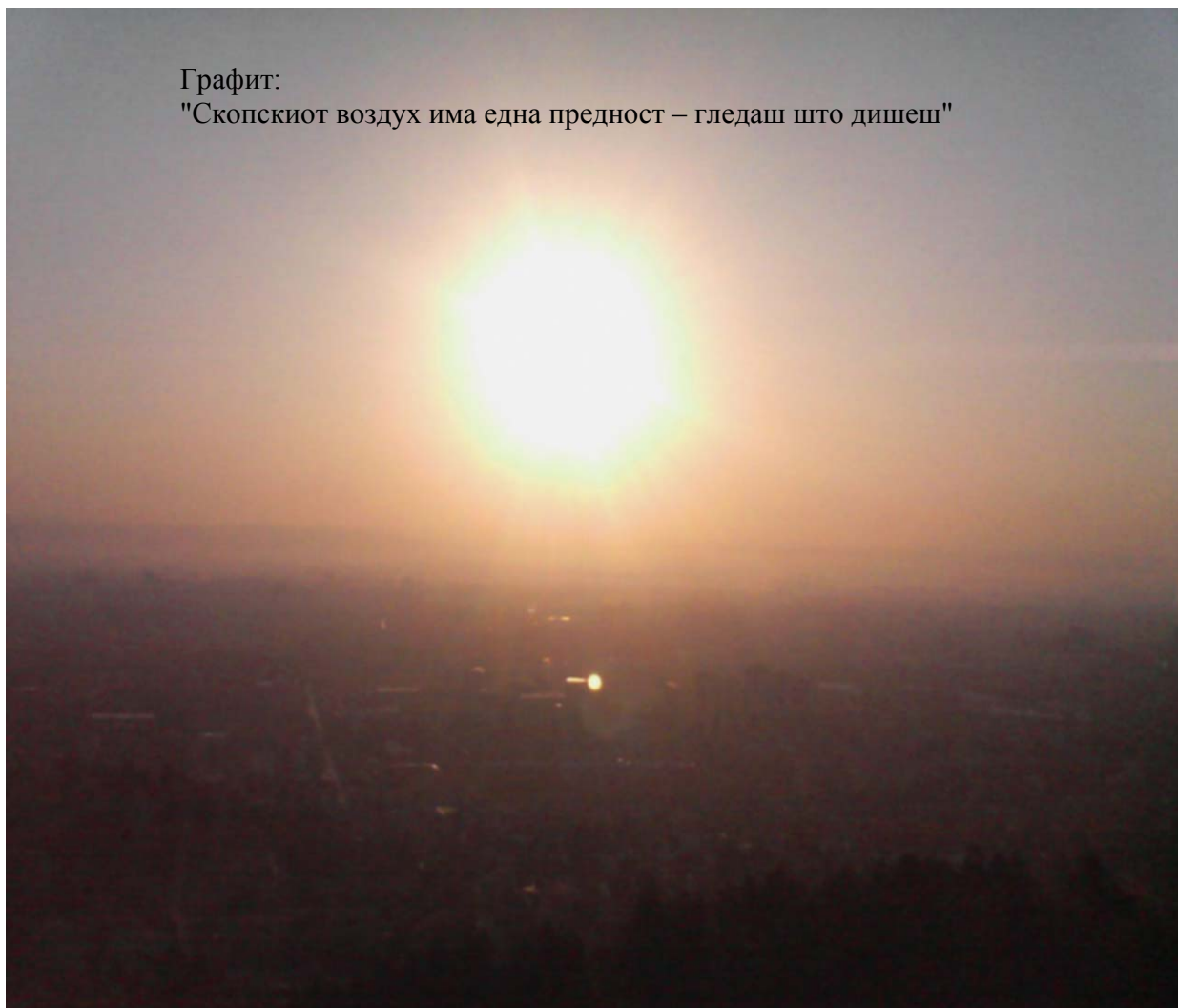
Молбите на едно куче

1. Мојот живот трае од 10 - 15 години. Секоја разделба од тебе за мене значи болка. Затоа размисли пред да ме земеш.
2. Дај ми време да разберам што сакаш од мене.
3. Имај доверба во мене - јас живеам за тебе.
4. Немој да ми се лутиш и за казна да ме затвораш.
Ти имаш своја работа, своја забава и свои пријатели, а јас те имам само тебе.
5. Разговарај со мене понекогаш.
Иако не ги разбираам твоите зборови, сепак го познавам твојот глас.
6. Знај, било како со мене ќе постапуваш, јас тоа никогаш не го заборавам.
7. Пред да ме тепаш, размисли, бидејќи мојата уста може да ја згмечи твојата рака, но тоа никогаш не би го направил.
8. Пред да ме навредиш "тврдоглав" или "мрзлив" , размисли, можеби ме мачи храната, можеби сум бил многу изложен на сонце или имам истрошено срце.
9. Грижи се за мене кога ќе остарам, зошто и ти ќе остариш.
10. Следи ме на последниот пат. Немој никогаш да кажеш "Такво нешто неможам да гледам" или "Тоа нека се случи во мое отсуство". Со тебе мене ми е полесно.
11. Ти мене ме избра - јас те сакам ТАКОВ како што си.

Графит:

"Скопскиот воздух има една предност – гледаш што дишеш"

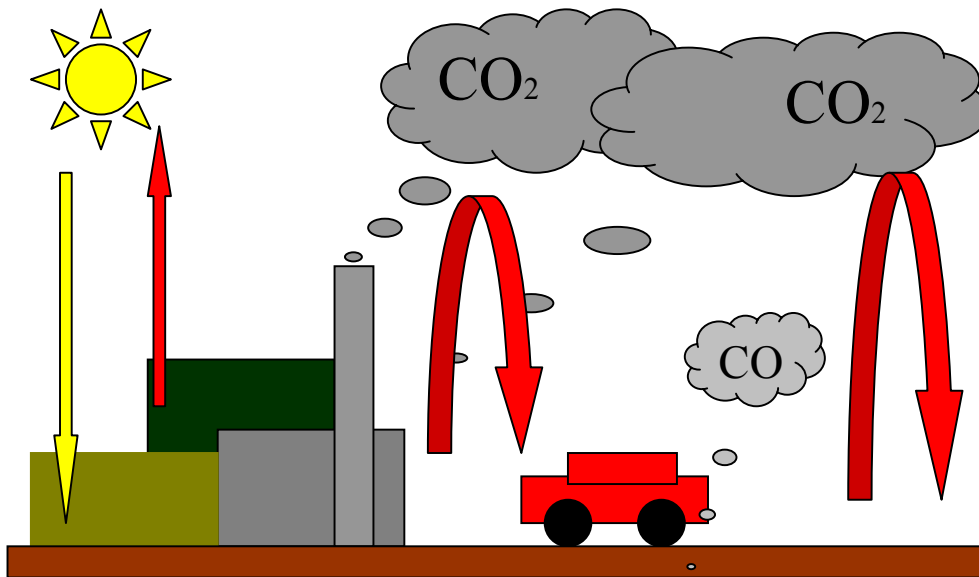

По повод
22 април Ден на планетата Земја

Г Л О Б А Л Н О З А Т О П Л У В А Њ Е

Постојат докази дека Земјата се повеќе се загрева. Тоа е резултат на ефектот на стаклена градина. Од 1850 година температурата на Земјата е зголемена за неколку степени. Проценето е дека до 2020 година само јаглеродниот диоксид ќе ја зголеми температурата на земјата за 4,5 °C. Овде не се вклучени и другите загадувачи и зголемено испарување на морињата.

- Зошто оваа мало покачување на температурата предизвикува тревога?
- Зошто воопшто доаѓа до затоплување на Земјата?

Воздухот се однесува како стаклото во стаклена градина. Тој ја пропушта сончевата светлина која ја загрева земјината површина. Таа ја апсорбира за подоцна да ја емитува во вид на инфрацрвени зраци. Дел од оваа топлина ја апсорбира истиот воздух и водена пара но поголем дел оди назад во атмосферата.

Јаглеродниот диоксид во атмосферата дејствува исто како стаклото во стаклената градина, ги пропушта сончевите зраци, но не и инфрацрвените назад во атмосферата. Количеството на атмосферскиот јаглероден диоксид се зголемува поради зголемувањето на загадувањето на воздухот. Заедно со другите загадувачи како метан, азотни оксиди и други гасови, ги претставуваат "гасовите на стаклена градина". Тие ја апсорбираат инфрацрвената топлина и ја враќаат на Земјата. Таа топлина е заробена и ја загрева атмосферата.

Човековите активности: употреба на фосилни горива, уништување на шумите, неправилно депонирање на отпад и други свесни и несвесни активности придонесуваат концентрациите на стаклените гасови во атмосферата континуирано да се зголемуваат. Како обвивка околу планетата, стакленичките гасови ја попречуваат енергијата да ја напушти површината на Земјата, постигнувајќи спротивен ефект.

Ефекти од глобалното затоплување:

- а) Топење на ледените покривки;
- б) Климатски промени;
- в) Влијание врз дивината;
- г) Влијание врз растителните култури.

- а) Топење на ледените покривки – Зголемените температури

би можеле да се почувствуваат особено на земјините полови. Тоа би довело до топење на ледените покривки и зголемување на нивото на морињата. Оваа веќе се случува. Глечерите се смалуваат, а од 1900 година нивото на морињата расте. До 2050 година се предвидува зголемување на водите од 1,5 метри. Тоа ќе предизвика огромни поплави во Источна Англија, Холандија, Флорида и делта на Ганг.

б) Климатски промени – Зголемените температури ќе предизвикаат сувите предели да станат уште посуви и посиромашни. Ќе се создадат нови пустини.

в) Влијание на дивината – Суштествата приспособени на студена клима ќе се иселат на север, но растенијата ќе изумрат и целосно исчезнат.

г) Влијание врз растителни култури – Растителните култури тешко ќе се одгледуваат, ќе бидат помалку хранливи со зголемено количество на јаглероден диоксид во себе. Плевелот ќе надвлее зошто тој поднесува присуство на големо количество на јаглероден диоксид.

Како да го спречиме ефектот на стаклена градина

Со намалување на загадувањето од индустриските постројки со филтри на оцаците и отпадните води, рационално користење на енергијата во домовите и фабриките, развојот на изворите на енергија како хидроцентралите и геотермалните центри, ветерниците и други алтернативни извори на енергија се со цел да не се користи јагленот на кој му се заканува исчезнувањето, а и е еден од најголемите загадувачи на атмосферата. Подобрено управување со отпадот – редуција, рециклирање и повторна употреба. Едукација на населението за промена на опрема и апарати кои штедат енергија и не ја загадуваат околината како и да купуваат еколошки производи. Поголемо користење на јавен транспорт и друго.

Спречувајќи го ефектот на стаклена градина ја спасуваме озонската обвивка

Назад неколку години бомбардирани сме со информации за уништување на озонската обвивка, со појавување на озонските дупки.

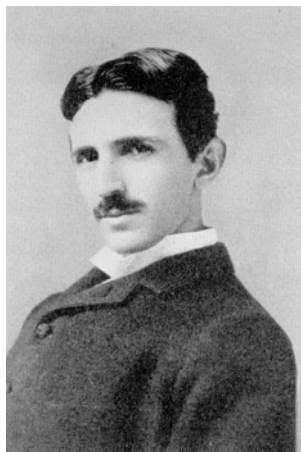
Каква е улогата на озонската обвивка?

Озонската обвивка се наоѓа на околу 30 километри над земјината површина и ја штити од штетните ултравиолетови зраци (УВ). Зголемените нивоа на УВ – зраци можат да предизвикаат рак на кожата и катаракта кај луѓето и животните и да влијаат на растот на растенијата. Ултравиолетовата светлина ги оштетува органските материи, меѓу кои е и ДНК (деоксирибонуклеинска киселина) – молекула од која се изградени гените. Озонската обвивка се уништува со халогените деривати на заситените јаглеводороди – кои содржат хлор, флуор, јаглерод и водород кои во присуство на азотните киселини предизвикуваат разградување на стратосферскиот озон, а со тоа предизвикуваат уништување на озонската обвивка.

Од часовите по физика:

ЕКОЛОШКО ДВИЖЕЊЕ НА НИКОЛА ТЕСЛА

Никола Тесла, човек што ја осветли Америка, човек пред сите времиња, човек надвор од времето, човек за кого епитетот гениј е премал. Ова се реченици со кои најчесто го опишуваат Никола Тесла. Со своите 700 патенти се смета за најплодниот пронаоѓач во светот на науката. За сите негови откритија веројатно сте слушале и читале, но дали сте знаеле дека тој е оснувач на современите еколошки движења во Америка и во Европа. Уште во јуни 1900 год. Објавил статија "Проблеми во подобрувањето на човековата енергија" и со неа Предизвикал сензација не помала отколку со своите изуми. Во оваа статија советува како правилно да се живее и колку е важна личната хигиена. Советувал умерено да се конзумира виното, чајот, кафето, цигарите, а водата, најдрагоцената течност да се конзумира во изобилство, но и да се чува, да не се загадува.

Доколку се почитуваме себе си, а би требало зошто сме бесценет подарок од оној кој ни го дал животот, треба редовно да внимаваме на личната хигиена и да се негуваме. За најголемо зло кое може да му се случи на човекот го сметал недостигот на храната зошто тоа зло ја носи бедата, гладот и сиромаштијата. Не мислел само на класичниот недостиг на здрава храна што не е проблем само на сиромашните, туку и на развиените земји. За него било најважно обезбедувањето на здрава храна, но под тоа не подразбирал користење на животните за таа цел. Како најдобро решение Тесла го гледал вегетаријанството. Со конзумирање на овошјето и зеленчукот не само што се храниме на најздрав и најправилен начин, туку и придонесуваме за баланс во животната средина. Тогаш животните би биле правилно искористени (во земјоделство, сточарство), а човекот покрај здрава исхрана ќе се здобие со подобра физичка сила. Немилосрдно и сурово колење на добиток влијае на моралот на човекот. Тесла бил свесен дека брзиот развој на човештвото ќе доведе до употреба на вештачка храна која ќе предизвика катастрофални последици. Според него, со оваа зло, ќе се справиме само ако ја подобриме плодноста на обработливите површини. Особено бил загрижен за шумите кои во тоа време немилосрдно се сечеле за огрев без да се обновуваат иако и тогаш се знаело дека тоа се бели дробови на нашата планета. Предлагал наместо дрвја за греење да се користи соларна енергија. Сета енергија на планетва доаѓа од Сонцето, изворот кој движи се, го одржува и осветлува животот на нашата планета Земја. Уште од почетокот на цивилизацијата постоеле неколку начини за користење на сончевата енергија, кои му биле достапни на човекот. Додека пловел на својот сплав по реката ја користел сончевата енергија од атмосферата и водата. Конечни резултати од оваа примитивно користење на сончевата енергија се:

1. Согорување на јаглехидратите со ладен процес;
2. Ефикасно користење на енергијата од животната средина;
3. Безжично пренесување на електричната енергија на сите далечини.

Доколку сето оваа би се исполнило би се зголемиле полезните дејности на човештвото. Железото како еден од побитните пронајдоци за човештвото, има и негативни страни. За неговата преработка се користат големи количества јаглен, кој немилосрдно се трошел без страв за неговото исчезнување.

За Тесла, штедењето на јагленот било обврска кон идните генерации на кои бездруго ќе им биде повеќе потребен, а преработката на железната руда да се преориентира на сончевата енергија, на тој начин што електричната енергија што се користи за тие цели би се добивала од енергијата на водопадите која потекнува од сончевата. Енергијата на водопадите е обновлив природен извор на енергија кој не се троши, а и човековата работна сила се сведува на минимум. При вакво производство на електрична енергија се заштедуваат големи

количества на гориво, што е чиста добивка на човештвото. Единствена цел на Тесла му била да произведе енергија без трошење на друг додатен материјал (природно гориво). Идејата за вакво нешто не ја гледал само во водата туку и во ветерниците. Силата на ветрот со векови му била позната на човекот и од голема корист. Ја користел да ги поминува морињата, а и денес е важен фактор во патувањата и во транспортот. Сепак предноста ја има сонцето со своите зраци кои секогаш доаѓаат до Земјата и даваат максимално количество енергија. Размислувал како да ја претвори енергијата на земјината кора од воздухот и океаните во друг вид енергија. Како да ја акумулира енергијата од електричните празнења во атмосферата или пак да ја трансформира. Бил убеден дека високо фреквентните осцилации можат да создадат светлина и со систем за осветлување со вакум цевки би се замениле сите светилки со вжештени жици, а и во зградите не би имало потреба од разведување на кабли. Размислувал за употреба на електричната струја во земјоделство за земјоделските машини, за заштита на шумите од пожари, за уништување на вируси, бактерии, инсекти, глодари и други штетници. Никола Тесла претпоставувал дека примената на електрицитетот ќе биде неограничена и ќе се употребува и како електротерапија во медицината, особено струите со висока фреквенција дека ќе имаат голема иднина и ќе се употребуваат дури во секој дом. Имал идеја за суво капење со помош на електрицитет кој ќе делува на површината на телото (по кожата), самото капење би траело пократко, би се штедела водата, хигиенските средства, природата не би се загадувала, а на човековото тело би имала благотворно терапевтско дејство. Исполнувајќи го својот детски сон, изградба на хидроцентралата на Нијагара – Канада, Тесла се истакнал не само како физичар туку и како еколог. Тој ја искористил потенцијалната енергија на водата без да гради вештачки езера. Со изградба на вештачките езера природата се повредува и доаѓа до многу негативни промени во животната средина. На дното на езерата се таложи тиња, се уништува растителен и животински свет, се потопуваат речните долини, се менува климата во нивната околина. Произведената електрична енергија преку далноводи, изработени од стотици тони метал, доаѓа до нашите домови. Сето тоа само ја нагрдува околината. Тоа беше една од причините Тесла да работи на откривањето на безжичниот пренос на енергија, дојде до тоа откритие кое никогаш не се примени и усоврши, се поради бизнисот на црна и обоена металургија. Уште на крајот на 19 век Тесла претпоставил дека ќе дојде до ефектот стаклена градина со кој денес се соочува целиот свет. Тогаш патентирал два вида на уреди кои можаат да произведуваат огромни количества озон. Ако се запрашаме зошто тогаш му бил потребен озон во толку големи количества не би знаеле да одговориме, но денес го најдовме одговорот. Тесла без сомнение е првиот научник, кој се грижел да ја заштити и да ја зачува природата. Тој е предвесник на еколошкото движење на современиот свет. Многу одамна им се посвети на еколошките проблеми со кои денес се соочува нашата цивилизација. Пред повеќе од еден век Никола Тесла сватил дека човештвото нема резервна планета, па се однесувал, творел, размислувал, се со цел да не ја истоштува, да ја зачува за идните поколенија. Живеел согласно со сите природни закони несакајќи во ниту еден момент да ја повреди природата, туку само да помогне, да ја заштити, да ни ја остави во наследство, здрава и богата, потсетувајќи не дека и ние сме дел од неа, да продолжиме да ја чуваме и негуваме.

Ви порачуваме:

"Љубете ја својата улица, љубете го својот град, љубете ја својата држава,
љубете го својот континент, љубете ја својата планета.

Со заедничка љубов се ќе победиме.

Ако не живееме во иста улица, ако не живееме во ист град,
ако не живееме во иста држава, ако не живееме на ист континент,

СИТЕ ЖИВЕЕМЕ НА ИСТА ПЛАНЕТА".

Прилозите ги подготвија учениците од VIБ, VIВ и VIПБ одделение
ОУ "Димитар Миладинов" Скопје
со одделенскиот раководител на VIПБ одд. Аида Петровска

**VII^B одделение
ОУ "Димитар Миладинов" – Скопје
Македонија**

2007/2008